

Schoolroute en onveilige punten vormen basis voor verkeerseducatie en maatregelen

Opwegnaarschool.nl, locatiegericht verkeersonderwijs via internet

Samenvatting

Opwegnaarschool.nl (OWNS) is een nieuwe manier om via internet locatiegericht verkeersonderwijs aan te bieden aan de bovenbouw van het basisonderwijs. De basis bestaat uit de persoonlijke schoolroute die leerlingen via de website opgeven en hun veiligheidsbeleving op deze route. Naast de leerling, vervullen ook de ouders en school bij OWNS een sleutelrol voor de aanpak van verkeersonveiligheid in de schoolomgeving. Verkeersveiligheidspartners, zoals politie en gemeente, sluiten hierop aan met beleid en maatregelen. Door middel van Opwegnaarschool.nl wordt niet alleen op innovatieve en individuele wijze verkeersonderwijs aangeboden. Het project biedt ook een platform voor alle betrokkenen om met gezamenlijke inspanningen de verkeersveiligheid in de schoolomgeving te verbeteren.

Dhr. N.J. Beenker, Via-advies

Mw. C. de Heus, 3VO

Opwegnaarschool.nl (OWNS) is een nieuwe manier om via internet locatiegericht verkeersonderwijs aan te bieden aan leerlingen van de groepen 6, 7 en 8 van het basisonderwijs. Daarbij wordt iedereen die lokaal betrokken is bij een verkeersveilige schoolomgeving op unieke wijze gekoppeld aan verkeersveiligheidskennis. OWNS helpt leerlingen, docenten, schoolbesturen, onderwijsbegeleidingsdiensten, ouders, gemeenten en politie met gezamenlijke inspanningen de schoolomgeving verkeersveiliger te maken. Het project sluit aan op bestaande lesprogramma's en draagt bij aan het behalen en continueren van het verkeersveiligheidslabels.

Projectinitiators

Initiatiefnemers voor het project Opwegnaarschool.nl (OWNS) zijn Via-advies, 3VO en Kennislink. Via-advies is verantwoordelijk voor de technische ontwikkeling van website van OWNS en heeft het implementatiemodel ontwikkeld. In samenwerking met 3VO zijn bovendien de bijbehorende middelen (handleidingen, presentaties en brochures) ontwikkeld. Via-advies is een verkeerskundig adviesbureau met ruime ervaring op het gebied van software voor de analyse van verkeersveiligheid. Het educatiegedeelte van OWNS is inhoudelijk door 3VO ontwikkeld. De database met lesopdrachten die de gebruikers binnen OWNS kunnen raadplegen, is door de landelijke verkeersveiligheidsorganisatie beschikbaar gesteld. Daarnaast kunnen de 3VO Verkeersouders een belangrijke ondersteunende rol spelen bij de implementatie van OWNS op de basisscholen en invulling en uitvoering verzorgen van het gekoppelde Actieprogramma Verkeersveilige School. Kennislink is een project van het Ministerie van OCW om wetenschappelijke informatie toegankelijk te maken voor scholieren. In de toekomst zal de wetenschappelijke informatie op het gebied van verkeersveiligheid beschikbaar komen binnen OWNS voor de leerlingen.

Projectfasen

Opwegnaarschool.nl kan volgens 4 fasen worden uitgevoerd. Deze worden hierna kort toegelicht.

1. Voorbereiding

De implementatie van Opwegnaarschool.nl vindt op lokaal of regionaal niveau plaats. Wanneer een gemeente of regio besluit OWNS te implementeren op de basisscholen binnen hun beheersgebied, vinden een aantal voorbereidende activiteiten plaats om het project goed neer te zetten. Allereerst krijgen de organisaties die de implementatie van OWNS op de scholen uitvoeren (onderwijsbegeleidingsdienst, regionale 3VO projectleiders en vrijwilligers, regionaal orgaan verkeersveiligheid, etc) middels train-the-trainer workshops instructie over het gebruik van het programma én de wijze van implementatie. Vervolgens brengen zij deze kennis weer over in workshops voor de deelnemende basisscholen. Deze workshops worden gegeven aan docenten, ICT-coördinatoren en/of 3VO verkeersouders. Er zijn twee verschillende workshops. De eerste workshop is gericht op het gebruikersbeheer en het invoeren van de schoolroutes en knelpunten met OWNS. De tweede workshop instrueert de deelnemers hoe zij met de educatiemodule binnen OWNS kunnen werken.

2. Gebruikersbeheer, invoeren schoolroutes en knelpunten

Bij deelname aan de workshops uit fase 1 ontvangen de scholen een toegangscode tot een speciaal beheergedeelte van de website. Daarmee kunnen zij feitelijk aan de slag met OWNS. Via de website is materiaal beschikbaar om de les waarbij de routes worden ingevoerd te begeleiden. In het beheergedeelte maken ze groepen aan en voor elke deelnemende leerling een toegangsnaam en wachtwoord. In de klas krijgen de leerlingen van de docent uitleg hoe zij kunnen werken op de website van OWNS. Na het inloggen doorloopt elke leerling eerst een aantal algemene vragen over zijn/haar schoolroute. Vervolgens tekent hij/zij op een digitale kaart precies de route in die wordt afgelegd van huis naar school. Tenslotte mag de leerling op de kaart zijn/haar verkeersonveilige locaties selecteren en aangeven waarom deze als verkeersonveilig worden ervaren.

3. Locatiegerichte verkeerseducatie

Met informatie over de grootste knelpunten die zijn ingevoerd en de redenen voor de ervaren onveiligheid zetten de docenten verkeerseducatieve opdrachten klaar voor de leerlingen. Dit doen zij via de educatiemodule in het beheergedeelte van de website. Zij kunnen daarbij beschikken over de uitgebreide opdrachtendatabase van 3VO. Door als school foto's te maken van de opgegeven gevaarlijke punten en deze te koppelen aan de opdrachten uit de database, kunnen de leerlingen in de klas én op de punten zelf locatiegerichte lesopdrachten uitvoeren. Bij een drukke weg wordt bijvoorbeeld geoefend om op de juiste plek en wijze de weg over te steken. De site van OWNS helpt docenten/begeleiders bij de selectie en voorbereiding van de opdrachten met fotografietips en handleidingen.

4. Actieprogramma Verkeersveilige School

Wanneer alle leerlingen hun schoolroute en bijbehorende knelpunten hebben opgegeven, wordt in deze fase volgens een standaard format het Actieprogramma Verkeersveilige School (AVS) opgesteld. De verkeerswerkgroep, bestaande uit (verkeers)ouders en schoolvertegenwoordigers, neemt hierin maatregelen op die zij zelf, naast het locatiegerichte verkeersonderwijs, gaat treffen. Met het AVS kunnen de scholen input verstrekken aan de gemeente en politie om ook met hen gezamenlijke maatregelen te treffen. Het AVS kan ook gebruikt worden voor eventuele aanvraag van financiële steun via de gemeente.

Optioneel: School Verkeersveiligheidsplan

Als aanvulling op de eerste vier projectfases kan de gemeente de Actieprogramma's Verkeersveilige School van alle deelnemende scholen bundelen en een vergelijking uitvoeren tussen de als onveilig ervaren punten op de schoolroutes enerzijds en de ongevallengegevens, wegategorisering en het eigen uitvoeringsprogramma voor verkeersveiligheid anderzijds. Dit kan de gemeente zelfstandig doen of in opdracht laten uitvoeren. Op basis van de resultaten kan de gemeente in het SchoolVerkeersVeiligheidsPlan (SVVP) specifiek beleid en maatregelen voor veilige schoolroutes opnemen. Hiermee vervult zij haar gemeentelijke regierol voor verkeersonderwijs en veilige schoolroutes én kunnen financiële middelen uit bijvoorbeeld de BDU (Brede Doel Uitkering) worden aangevraagd bij de regionale regievoerder. Het SVVP is ook een instrument voor de gemeente om permanent de aandacht voor locatiegericht verkeersonderwijs actueel te houden én de veiligheid van de schoolroutes te bewaken.

Gebruikers

Voor vrijwel iedereen die betrokken is bij verkeersveiligheid rondom scholen is Opwegnaarschool.nl geschikt.

Leerlingen

Via de website van OWNS geven leerlingen elk jaar hun schoolroute op. Samen met hun docent werken ze aan lesopdrachten gericht op de door hun aangegeven onveilige locaties. Hiermee leren ze om te gaan met de gevaarlijke of als moeilijk ervaren verkeerssituaties. Omdat OWNS zich richt op de individuele verkeerssituatie van de leerling, ontstaat er een grote persoonlijke betrokkenheid bij het project en een hoge mate van 'zelfredzaamheid'. Door de locatiegerichte educatieve opdrachten kunnen de leerlingen wat ze geleerd hebben in hun eigen situatie direct in de praktijk brengen.

Docenten

De docenten verzorgen het locatiegerichte verkeersonderwijs en worden daarbij ondersteund door een onderwijsbegeleidingsdienst, 3VO of andere deskundige én de website van Opwegnaarschool.nl. Met OWNS hebben de docenten bovendien een laagdrempelig instrument in handen om verkeersonderwijs op een meer betekenisvolle (gericht op de eigen omgeving en ervaring) en aantrekkelijke wijze een plaats in de lesprogramma's te geven. Met het medium internet wordt daarnaast goed aangesloten op de belevingswereld van de leerlingen.

Ouders/verzorgers

Ouders krijgen met OWNS inzicht in hoe hun kinderen de veiligheid van de schoolroute ervaren. Zij kunnen met de leerling op de website meekijken naar de schoolroute en probleempunten op de route. Ook krijgen zij zo inzicht in het aangeboden locatiegerichte verkeersonderwijs. Samen met de school kunnen ouders/verzorgers een belangrijke bijdrage leveren aan de realisatie van specifieke verbeteringsmaatregelen. Dit doen zij door deel te nemen in de Verkeerswerkgroep van de school voor uitwerking van het Actieprogramma Verkeersveilige School.

Onderwijsbegeleidingsdiensten

Bij de implementatie van OWNS zijn veelal onderwijsbegeleidingsdiensten betrokken. Zij kunnen de docenten, verkeersouders en/of ICT-coördinatoren van deelnemende scholen instrueren in het gebruik van OWNS en gedurende de implementatie daarbij ook ondersteunen op de scholen zelf.

Schoolbesturen

Het schoolbestuur krijgt met OWNS een actueel inzicht in de meeste gebruikte schoolroutes, vervoerwijze en ervaren probleempunten. Daarnaast is het een instrument om samen met ouders een Actieprogramma Verkeersveilige School (AVS) op te stellen en zelf diverse maatregelen uit te voeren. OWNS stelt een schoolbestuur bovendien in staat om met de wegbeheerder (gemeente) en politie in gesprek te raken over de inpassing van maatregelen die buiten het gebied van educatie en het bereik van de school vallen.

Gemeente

De gemeente krijgt digitaal inzicht in de probleempunten op de schoolroutes en in de schoolomgevingen die binnen haar beheersgebied vallen. Door de AVS van de scholen te bundelen, kan zij een SchoolVerkeersveiligheidsPlan (SVVP) opstellen voor een gericht beleid ten aanzien van veilige schoolroutes en -omgevingen. Daarbij kan de koppeling worden gelegd met het verkeersongevallenbeeld en kunnen schoolroutes en -omgevingen een permanent onderdeel worden van het gemeentelijk verkeer- en vervoerbeleid.

Politie

De politie krijgt vanuit OWNS en via de gemeente waardevolle input voor handhavingactiviteiten op schoolroutes en in de schoolomgeving. De maatregelen en acties die scholen uitvoeren, worden met het AVS inzichtelijk en maken afstemming tussen politie, wegbeheerder en scholen mogelijk.

Regionale regievoerder

De regionale regievoerder kan een koppeling maken met andere verkeersveiligheidsgegevens en via de website van OWNS scholen betrekken bij regionale maatregelen en initiatieven op het gebied van verkeersveiligheid. De regievoerder heeft inzicht in het aantal deelnemende scholen en de kaart met routes en probleempunten van alle deelnemende scholen in het beheersgebied. Deze informatie kan als input dienen voor het regionaal verkeer- en vervoerbeleid.

Gegevens

De leerlingen brengen hun schoolroute, vervoerwijze en onveilige punten in op de website van OWNS. Dit resulteert in een totaalkaart met schoolroutes. De opgegeven probleempunten met toelichtingen komen voor de totale school op kaart beschikbaar en zijn het uitgangspunt voor de locatiegerichte verkeerseducatie. Naast de scholen en docenten bestaat ook de mogelijkheid om een gemeente, regio of provincie toegang tot de site te geven. Zij kunnen de voortgang van het project monitoren en de eindresultaten van hun gebied inzien. De kaarten komen beschikbaar op zo'n manier dat de individuele route (van voordeur tot schoolingang) niet te herkennen is. OWNS is aangemeld bij het College Bescherming Persoonsgegevens en voldoet aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens (meldingsnr. M1290997).

Projectstatus

Het project Opwegnaarschool.nl wordt momenteel provinciebreed uitgerold onder alle reguliere basisscholen in Limburg. Daarnaast doorloopt de gemeente Drimmelen met negen basisscholen alle fasen van het project en is inmiddels toe aan het SchoolVerkeersVeiligheidsPlan. In Antwerpen is inmiddels door drie basisscholen gestart met de Belgische versie, Opwegnaarschool.be. De politie is daar initiatiefnemer voor het project. Diverse Nederlandse regio's en gemeenten hebben belangstelling getoond om in 2006 met het project te starten op de basisscholen in hun beheersgebied.

Aanbevelingen

- Naast verkeerseducatie biedt OWNS ook aanknopingspunten voor andere vormen van educatie. Te denken valt aan wetenschapsinformatie die gekoppeld is aan het verkeer (Hoe werkt een dynamo op een fiets? Wat is de functie van een reflector?).
- Ook voor het voortgezet onderwijs kan OWNS een aanwinst zijn. Bijvoorbeeld voor de nieuwe brugklassers die kunnen leren van de schoolroutes van hun voorgangers ('van 8 naar 1'-principe). Of om in projectvorm zelf verbeteringen voor knelpunten voor te stellen aan de wethouder.
- OWNS levert waardevolle informatie op over hoe kinderen de verkeersveiligheid beleven op straat. Het wordt steeds belangrijker om dit soort vormen van subjectieve verkeersonveiligheid te meten. Bijvoorbeeld in het kader van de kwaliteitsvermindering van de objectieve ongevallengegevens. En vooral ook gezien de relatie tussen subjectieve verkeersonveiligheid en de wel/niet zelfstandige mobiliteit van kinderen (en daarmee hun deelname aan en ervaring met hun rol als voetganger en fietser). Het principe van OWNS kan ook toegepast worden op andere type routes, bijvoorbeeld naar de bibliotheek of sportclub.
- De gegevens van OWNS kunnen nieuwe inzichten opleveren over de verkeersveiligheid in een bepaald gebied door ze te koppelen met objectieve gegevens. Dit kan bijvoorbeeld in GIS-software (Geografisch Informatie Systeem).

Succesfactoren

- Belangrijk voor het welslagen van OWNS is 'commitment' van alle betrokken partijen. Zowel de schoolbesturen, docenten, ouders, gemeente en politie moeten het project omarmen. Belangrijk is dan ook dat alle partijen de voordelen van samenwerking binnen dit project zien.
- De basis van het project ligt in het invoeren van de schoolroutes en knelpunten. Het is van belang dat deze basis goed wordt gelegd door de scholen. Een goed georganiseerd implementatietraject én inhoudelijke ondersteuning van onderwijsbegeleidingsdiensten en 3VO is daarbij essentieel. Ook de inzet van (verkeers)ouders is wenselijk bij de uitvoering om de benodigde capaciteit en tijd voor de scholen beperkt te houden. Hun expertise en ervaring levert tevens een belangrijke bijdrage aan de invulling van het Actieprogramma Verkeersveilige School.

